

BOSHLANG'ICH SINFLARDA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH ZARURIYATI

Nabiyev Islom Qarshi xalqaro
universiteti Pedagog

Annotatsiya. *Maqolada boshlang'ich sinflarida raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishdagi imkoniyatlari, jumladan undan qay maqsadda foydalanish, uning natijaviyligi, foydalanishda qanday muammolar kelib chiqishi, uning boshlang'ich ta'limdagi o'rni haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *raqamli ta'lim texnologiyalari, axborot savodxonligi, kompyuter, taqdimot, electron darslik, multimedia, interaktiv testlar, komyuter*

Boshlang'ich maktabda o'qitishning asosiy maqsadi - bolaga qisqa vaqt ichida katta hajmdagi ma'lumotlarni o'zlashtirish va ulardan foydalanishni o'rgatishdir. Pedagogga bu qiyin vazifani hal qilishda an'anaviy ta'lim usullari va zamonaviy axborot texnologiyalari kombinatsiyasi yordam beradi.

Axborot texnologiyalari inson hayotiga tobora chuqurroq kirib bormoqda va axborot kompetentsiyasi uning ta'lim darajasini tobora ko'proq belgilab beradi. Shuning uchun boshlang'ich maktabdan boshlab axborot madaniyatini rivojlantirish kerak, axir, boshlang'ich maktab - ta'limning poydevori, o'quvchining kelajakdagi muvaffaqiyati, uning jamiyatda o'z o'rnini topishi, shu poydevor qanday bo'lishiga bog'liq. O'quvchi mustaqil, faol harakat qilish, qaror qabul qilish, o'zgaruvchan yashash sharoitlariga moslashuvchan bo'lishi kerak. Sinfda kompyuterdan foydalanish o'quv jarayonini mobil, qat'iy va individual qilish imkonini beradi. Bu esa boshlang'ich sinfda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish masalasini qo'yadi.

Raqamli ta'lim texnologiyalari - o'quv jarayonini tashkil etish uchun zarur bo'lgan va raqamli shaklda taqdim etilgan, darslik mazmuniga muvofiq tanlangan, darslarni rejalashtirishga mos keladigan fotosuratlar, videodarslar, modellar, rolli o'yinlar, multimedia vositalari va h.kdir.

Nima uchun boshlang'ich ta'limda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish dolzarb muammo? Boshlang'ich sinflarda raqamli ta'lim texnologiyalarini qo'llash - yosh o'quvchilarning axborot savodxonligini oshirishning eng oson va eng samarali usuli hisoblanadi. Birinchi sinfga kelgan oddiy bola

kompyuter o'yinini qanday boshlashni biladi, lekin kerakli ma'lumotni qanday va qayerdan topishni, ma'lum bir muammoni hal qilish uchun zamonaviy axborot texnologiyalaridan qanday foydalanishni bilmaydi. O'quvchi ma'lumotlarni qidirish, tahlil qilish va tanlash ko'nikmalarini dastlab sinfda, dars jarayonida rivojlantirishni boshlaydilar.

Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish - boshlang'ich sinf pedagoglariga qanday yordam beradi? Raqamli ta'lim texnologiyalari pedagogga yosh o'quvchilarda asosiy umumiy o'quv faoliyatini shakllantirishda yangi imkoniyatlar ochadi. Sifatli elektron darsliklar, qoida tariqasida, maktab o'quvchilarida boshqa o'quv qo'llanmalarini jalb qilmasdan, barcha zarur bilimlarni shakllantirishga erishish uchun mo'ljallangan. O'rganilgan har bir mavzu bo'yicha topshiriqlar xilma-xil, interaktiv bo'lib, sizga yakka holda ham, juftlikda ham, guruhda ham ishlash imkonini beradi. Yosh maktab o'quvchilari ishning turli shakllariga ko'nikishadi, barcha topshiriqlarni bajarib bo'lgach, o'zlarini baholashni o'rganadilar va maqsadli fikrlarni oladilar. Va bularning barchasi - pedagogning qo'shimcha harakatisiz amalga oshiriladi.

Boshlang'ich sinflar uchun yuqori sifatli raqamli ta'lim texnologiyalari ikkita asosiy afzalliklarni birlashtiradi: bir tomondan, bu o'quv jarayonining barcha so'nggi yondashuvlarini aks ettiruvchi, metodik jihatdan tasdiqlangan o'quv manbai; boshqa tomondan, bu o'ylangan va yuqori texnologiyali raqamli mahsulotdir. Boshqa tomondan, raqamli ta'lim texnologiyalari pedagogning darsga tayyorgarlik vaqtini sezilarli darajada tejashi mumkin.

Boshlang'ich sinflarda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish bu faqatgina darsliklarning elektron shaklidan foydalanish degani emas. Dars davomida mavzular yuzasidan taqdimotlar (prezentatsiyalar) dan foydalanish ham mumkin. Ularning yordami bilan siz o'quvchilarni yangi mavzu bilan qiziqtirishingiz, barcha kerakli ma'lumotlarni ixcham shaklda berishingiz, yangi materialni tahlil qilish, darsni qiziqarli va esda qolarli qilib qo'yishingiz mumkin. To'g'ri, darsda multimediali taqdimotlar, interaktiv testlar, viktorinalar yordamida pedagog o'quv natijasiga bevosita ta'sir qilmaydi. Biroq, bu zamonaviy ta'lim muhitini yaratishga hissa qo'shadi, o'quvchilarda foydali odatlarni shakllantiradi - masalan, topshiriqlarni bajargandan so'ng o'zlarini baholaydi, jamoada ishlashga tayyor bo'ladi va xatolarini tezda tuzatadi. Oxir-oqibat, biz raqamli texnologiyalardan ta'lim maqsadlarida foydalanish tabiiy deb biladigan intellektual o'quvchilar avlodini tarbiyalaymiz.

Boshlang'ich ta'limda raqamli ta'lim texnologiyalari dan foydalanishning yana bir qulay tomoni vaqtdan unumli foydalanish va tez fursatda natijaga erishishdir. Masalan, agar siz multimediali taqdimotlar va rasmlar tanlovidan foydalansangiz, yangi materialni tushuntirishga ancha kam vaqt sarflaysiz. Boshqaruv shakli sifatida

interaktiv testlarni tanlayotganda, siz tekshirishga vaqt sarflamaysiz: tizim avtomatik ravishda xatolarni topadi va talabalarga fikr bildiradi. Bundan tashqari, elektron darsliklarda qulay qidiruv tizimi bilan mavjud. Bu sizga vaqtning tejashga imkon beradi, odatda kichik o'quvchilar darslik sahifalarini varaqlab, kerakli rasm yoki sxemani qidirishga vaqt sarflaydi.

O'quvchilarning ko'proq vaqti dars mavzusiga diqqatini jamlashga ketadi. Ba'zida boshlang'ich maktab pedagoglari darsning to'rtidan bir qismi "sinf yig'ishga", o'quvchilarning e'tiborini jalb qilish uchun sarflanishidan shikoyat qiladilar. Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish bu muammoni hal qiladi: hatto beparvo maktab o'quvchilari ham kompyuterda ishlashga, muammolarni hal qilishga ishtiyoqlidir, shu bilan birga ularning o'qishga bo'lgan qiziqishi ortadi.

Yana bir masalaga ham e'tibor berishimiz kerakki, raqamli ta'lim texnologiyalari dan foydalanishda yosh o'quvchilarning sog'lig'iga zarar yetkazmaslik masalasi. Bilamizki, yosh bolalarga 15-20 daqiqadan ortiq vaqt davomida elektron manbalardan foydalanish mumkin emas. Demak, biz boshlang'ich sinf pedagoglari raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydanayotganda mana shu muammoni ham chetlab o'tmasligimiz zarur. Ya'ni, pedagog raqamli ta'lim texnologiyalari dan foydalanishda vaqtning taqsimlanishi kerak, bunda u sinf o'quvchilari qaysi vazifalarni raqamli formatda bajarishini tanlashi mumkin. Masalan, tasviriy san'at va mehnat darslarida ko'pincha amaliy mashg'ulotlardan foydalangan ma'qul, bu fanlar orqali bolalarda qo'l motorikasi yaxshi ishlaydi. Ijodiy tafakkurni rivojlanishiga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinfda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish umkoniyatlari juda katta, faqatgina pedagogning o'zi ham bu jarayonga har tomonlama tayyor bo'lishi kerak. Shundagina aniq maqsadga erishilgan bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Boshlang'ich sinf pedagoglarini raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishning zaruriy jihatlari. "Davr pedagogining muammolarni bartaraf etish faolligini va kasbiy mahoratini oshirish borasidagi innovatsion g'oyalar" Xalqaro onlayn konferensiya(1.10.2020)
2. «Цифровые образовательные ресурсы и их значение в обучении» Среднеевропейский научный бюллетень, Том 10, Выпуск 1, март 2021 г., 346